

Maj 2025

Förtydliga kraven för utlandssvenskar i händelse av krig eller kris

Resolutionsmottagare

Försvarsdepartementet

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap

Plikt- och Prövningsverket

Utrikesdepartementet

Problemformulering

Det bor närmare 700 000 svenskar utomlands.¹ Det motsvarar Göteborgs tätort tillsammans med omgivande kommuner som ingår i Göteborgsregionen.

Hösten 2024 skickade Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, MSB, ut broschyren *Om krisen eller kriget kommer*². Den ger handfasta råd om hur befolkningen kan förbereda sig för att öka sin förmåga, motståndskraft och försvarsvilja. I den står:

"Totalförsvarsplikt gäller alla svenska medborgare, både de som bor i Sverige och i utlandet. Totalförsvarsplikten gäller även utländska medborgare som bor i Sverige."

Broschyren ger däremot inga svar på vad som gäller för svenskar med dubbelt medborgarskap eller vilket lands lagar som gäller om det land de bor i ger motsvarande direktiv till både sina medborgare och utländska medborgare bosatta där – på samma sätt som Sverige gör i broschyren.

För att synliggöra problematiken låter vi de fiktiva svenskarna Johan och Anton representera gruppen:

Johan är född i Sverige 1975 där han gjorde militärtjänstgöring direkt efter gymnasiet. Sedan slutet av 90-talet är han bosatt i USA där han lever tillsammans med sin amerikanska

¹ Svenskar i Världen, [2022], *Svenskar i Världens kartläggning 2022*, Tillgänglig via: https://www.sviv.se/wp-content/uploads/2022/07/Kartlaggning-2022_Svenskar-i-varlden.pdf

² Myndigheten för samhällsskydd och beredskap [MSB], [2024], *Viktig information till Sveriges invånare – Om Krisen eller kriget kommer*, Tillgänglig via: <https://rib.msb.se/filer/pdf/30828.pdf>.

fru och deras tre barn, som samtliga har dubbelt medborgarskap. Även Johan har både amerikanskt och svenskt medborgarskap.

Anton är född i London 1980, och har både brittiskt och svenskt medborgarskap sedan födseln då hans mamma är svensk medborgare och pappan är britt. Han gjorde sin militärtjänstgöring i den brittiska armén. Nu bor han i Oslo där han jobbar på en bank.

Säkerhetsläget i Europa förvärras plötsligt. Gränser stängs världen över och regeringar i ett flertal länder – bland annat de nordiska och Storbritannien – fattar beslut om att aktivera totalförsvaret i respektive land.

Utifrån de direktiv som MSB anger i sin broschyr ska både Johan och Anton ta sig till Sverige för att bidra till totalförsvaret: *"Totalförsvarsplikt gäller alla svenska medborgare, både de som bor i Sverige och i utlandet."*

Om andra länder ger motsvarande direktiv till sina medborgare bosatta utomlands och till utländska medborgare bosatta i landet (*"Totalförsvarsplikten gäller även utländska medborgare som bor i Sverige"*), behöver ett antal frågor få svar:

- Vilket lands totalförsvarsplikt gäller för den som har dubbelt medborgarskap?
- Om en person med dubbelt medborgarskap bor i ett land där personen inte har medborgarskap men där det ändå råder en totalförsvarsplikt för medborgare bosatta i landet – vilken lag ska personen följa?
- Vilka krav har man som utskriven svensk medborgare (enbart svenskt medborgarskap/dubbelt medborgarskap) på inställelse i den svenska militären?
- Vad får det för konsekvenser om man bryter mot totalförsvarsplikten?
- Vad får det för konsekvenser om man inte infinner sig vid sin krigsplacering om världsläget omöjliggör resa mellan länder?
- Vilken hjälp kan man som svensk medborgare förvänta sig från svenska utlandsmyndigheter i händelse av krig i Sverige eller i det land där personen är skriven?

Givet det allvarliga säkerhetsläget behöver utlandssvenskarna tydliga besked från regeringen angående den svenska totalförsvarsplikten.

Lösningförslag

Svenskar i Världen anser att regeringen skyndsamt bör ta fram en strategi för svenskar bosatta utomlands som klargör skyldigheter och rättigheter i händelse av krig eller kris.